

Sygn. akt III AUa 371/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska
Sędziowie:	SSA Halina Gajdzińska SSA Marta Fidzińska - Juszcak (spr.)
Protokolant:	st. prot. sądowy Anna Baran

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **J. W. i H. W.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

o wypłatę emerytury rolniczej w pełnej wysokości

na skutek apelacji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału VI Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 listopada 2011 r. sygn. akt VI U 691/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 371/12

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 28 listopada 2012 r.

Decyzją z dnia 10 marca 2011 r., Nr GE-839451, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił J. W. wysokość emerytury rolniczej od dnia 1 marca 2011 r. na kwotę (...)zł, wprowadzając potrącenia na poczet zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie (...)zł.

Decyzją z dnia 10 marca 2011 r., Nr GE-838284, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił H. W. wysokość emerytury rolniczej od dnia 1 marca 2011 r. na kwotę (...)zł, wprowadzając potrącenia na poczet zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie (...)zł.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy w Kielcach VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżone decyzje w pkt IX w ten sposób, że pomniejszył świadczenie o kwoty wynikające z decyzji w sprawie

rozłożenia na raty spłaty należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników z dnia 14 kwietnia 2009 r. nr ZU/411- 336/2009.

Sąd Okręgowy ustalił, że H. W. w dniu 26 lipca 2005 r. złożyła wniosek o emeryturę rolniczą. Decyzją z dnia 9 sierpnia 2005 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał jej prawo do emerytury od dnia 20 lipca 2005 r. w części składkowej oraz w 50 % części uzupełniającej. Wysokość emerytury wyliczono na kwotę (...)zł, a zaliczkę na podatek dochodowy na kwotę (...)zł. Do wypłaty pozostała kwota (...)zł. Organ rentowy potrącił całość należnej ubezpieczonej emerytury na poczet zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Na koncie składkowym H. W. w dacie wydania decyzji istniało zadłużenie z tytułu zaległych składek za nią oraz męża J. W. za okres od II kwartału 1995 r. do III kwartału 2005 r. w kwocie (...) zł. J. W. w dniu 5 stycznia 2005 r. wystąpił do organu rentowego o umorzenie należności z tytułu zaległych składek za okres od 1994 do 2004 r. Decyzją z dnia 5 stycznia 2005 r. odmówiono umorzenia zadłużenia. Kolejny wniosek o umorzenie powyższych należności J. W. złożył w dniu 27 kwietnia 2005 r. Organ rentowy decyzją z dnia 30 listopada 2005 r. ponownie odmówił. Decyzją z dnia 31 sierpnia 2005 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przeliczył emeryturę H. W., doliczając okres prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i przyznając świadczenie w kwocie (...)zł miesięcznie. Jednocześnie dokonano potrąceń należnego świadczenia w całości na poczet zaległych składek na ubezpieczenie społeczne. Wysokość emerytury wyliczono na kwotę (...) zł, a zaliczkę na podatek dochodowy na kwotę (...)zł. Do wypłaty pozostała kwota (...)zł. Odwołanie H. W. zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 17 maja 2006 r., sygn. akt VIU 4689/05, zaś Sąd Apelacyjny w Krakowie prawomocnym wyrokiem z dnia 26 września 2007 r., sygn. akt III AUa 1838/06, oddalił apelację ubezpieczonej. Decyzją z dnia 31 sierpnia 2006 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał J. W. prawo do emerytury od dnia 22 sierpnia 2006 r. Wysokość emerytury wyliczono na kwotę (...)zł, a zaliczkę na podatek dochodowy na kwotę (...)zł. Do wypłaty pozostała kwota (...)zł. Jednocześnie wprowadzono potrącenia tytułem istniejącego zadłużenia związanego z nieopłaceniem należnych składek. W kolejnej decyzji z dnia 31 sierpnia 2006 r. organ rentowy podjął H. W. wypłatę części uzupełniającej emerytury w wymiarze 100%, zaś decyzją z dnia 30 marca 2007 r. wprowadzono potrącenia w związku z obciążającym ubezpieconą zadłużeniem. W decyzji z dnia 14 kwietnia 2009 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wyraził H. i J. małżonkom W. zgodę na rozłożenie zadłużenia na (...) rat oraz na pokrywanie pierwszych rat z przyznawanych świadczeń. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że udzielono ubezpieczonym ulgi w spłacie zaległości w formie układu ratalnego stanowiącego załącznik do decyzji i realizowanego poprzez potrącenia na pierwsze raty z przyznanych świadczeń. Poinformowano też ubezpieczonych, że w przypadku utraty prawa do świadczeń są oni zobowiązani do regulowania wyznaczonych rat, gdyż brak spłaty zaległości w podanych w załączniku do decyzji ratach lub niedokonanie zapłaty którejkolwiek z rat w wyznaczonym terminie w pełnej wysokości spowoduje, że kwota długu stanie się natychmiast wymagalna wraz z odsetkami za zwłokę. Raty zostały ustalone na kwotę (...)zł, za wyjątkiem pierwszej wpłaty wynoszącej (...)zł. Do marca 2011 r. organ rentowy co miesiąc dokonywał potrąceń z emerytur J. i H. małżonków W., w ten sposób, że z każdego ze świadczeń wypłacanych ubezpieczonym pobierano kwoty nie wyższe niż (...)zł.

Sąd Okręgowy powołując się na art. 41a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50 poz. 291 ze zm.), art. 50 ust. 1 i 2 oraz art. 139 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227ze zm.) w zw. z art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, art. 140 ust. 1 pkt 3 i ust. 7, art. 141 ust. 1 pkt 1c ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, uznał, że miesięczna kwota potrąceń dokonywana z przysługujących im emerytur jest sprzeczna z postanowieniami układu ratalnego stanowiącego załącznik do decyzji z dnia 14 kwietnia 2009 r. w sprawie rozłożenia na raty spłaty należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Sąd I instancji podkreślił, że jakkolwiek potrącenie dokonane przez organ rentowy na mocy zaskarżonych decyzji znajduje oparcie w przepisach prawa, to jednakże stoi w opozycji do postanowień zawartego układu ratalnego. W ocenie Sądu, organ rentowy nie może pomijać treść decyzji z dnia 14 kwietnia 2009 r. i dowolnie kształtować wysokość potrąceń z tym tylko zastrzeżeniem, aby ubezpieczonym do wypłaty pozostawała kwota wyższa niż zagwarantowana ustawowo suma minimalna, która została przewidziana w dyspozycji art. 141 ust. 1 pkt 1c ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ustalone w harmonogramie

spląt wielkości rat stanowią maksymalnie dopuszczalne kwoty, jakie organ rentowy może potrącać łącznie małżonkom W. z wypłacanych im emerytur. Przyjęcie stanowiska odmiennego skutkowałoby w istocie przyjęciem trudnego do zaakceptowania poglądu, że organu rentowego w ogóle nie obowiązuje treść decyzji z dnia 14 kwietnia 2009 r. Z uzasadnienia decyzji z dnia 14 kwietnia 2009 r. wynika, że jedynie w przypadku utraty przez H. i J. małżonków W. prawa do świadczeń rolniczych, są oni zobligowani do regulowania długu poprzez wpłaty własne. Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 477¹⁴ §2 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy wnosząc o jego zmianę i oddalenie odwołania, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Strona skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj. art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.), poprzez przyjęcie, że organ rentowy nie może potrącać z wypłacanych świadczeń z ubezpieczenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie w wysokości przekraczającej kwotę miesięcznej raty, w przypadku gdy udzielono ulgi w spłacie należności. W uzasadnieniu organ rentowy obrazując instytucję ulgi w spłacie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników, jaką jest rozłożenie jej na raty podkreślił, że realne jest zwiększenie dokonywanych potrąceń, przy uwzględnieniu ograniczeń wynikających z przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z tego względu stanowisko Sądu I instancji, będące podstawą zaskarżonego orzeczenia, iż organ rentowy związany jest decyzją o rozłożeniu należności na raty, utrudnia dochodzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenie. Strona skarżąca podkreśliła jednocześnie, że Sąd Okręgowy nie kwestionuje uprawnień organu rentowego do dokonywania potrąceń ze świadczeń ubezpieczonych, jak również faktu, iż wysokość potrącenia, dokonana na mocy zaskarżonych decyzji, nie narusza ustawowych ograniczeń.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy organ rentowy na mocy zaskarżonych decyzji uprawniony był odstąpić od postanowień układu ratalnego, stanowiącego załącznik do decyzji z dnia 14 kwietnia 2009 r. i podwyższyć kwotę potrącenia.

Zgodnie z art. 41a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.), Prezes Kasy lub upoważniony przez niego pracownik Kasy, w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem zainteresowanego, na jego wniosek, uwzględniając możliwości płatnicze wnioskodawcy oraz stan finansów funduszu emerytalno-rentowego i składowego, może odroczyć termin płatności należności z tytułu składek na ubezpieczenie, rozłożyć ich spłatę na raty lub umorzyć w całości lub w części.

Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję, gdyż uznał, że postanowienia układu ratalnego są wiążące dla organu rentowego. Stanowisko to w pełni podziela Sąd Apelacyjny. Trafnie Sąd I instancji zważył, iż jakkolwiek zaskarżone decyzje nie naruszają obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa to, jednakże nie mogą się one ostać, z uwagi na zawarty uprzednio układ ratalny. Nowo ustalona wysokość potrącenia stoi w oczywistej sprzeczności z postanowienia przedmiotowego układu W ocenie Sądu Apelacyjnego utrzymanie w mocy zaskarżonych decyzji, stanowiłoby niewątpliwie naruszenie podstawowych zasad układu ratalnego, a nawet odstąpienie od jego postanowień. Jakkolwiek organowi rentowemu w świetle art. 50 ust. 1 cyt. ustawy przysługuje prawo do zmiany wysokości potrącenia, to jednakże nie oznacza to, iż nie musi on respektować decyzji z dnia 14 kwietnia 2009 r., zwłaszcza w sytuacji gdy możliwość taka nie została zagwarantowana jakąkolwiek klauzulą. Podnieść należy, że w sprawie nie zachodzi sytuacja, o której mowa w art. 41a ust. 5 cyt. ustawy, tj. jeżeli dłużnik nie opłaci w terminie odroczonej składki lub ustalonych przez Kasę rat, kwota niezapłaconych składek staje się wymagalna wraz z odsetkami za zwłokę liczonymi od dnia następującego po dniu, w którym upływa termin płatności wynikający z art. 40. Wnioskodawcy dokonują bowiem regularnych spląt, zgodnie z przyjętym harmonogramem i do splaty całej kwoty zadłużenia, pozostało jedynie (...) zł. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 5 września 2007 r., sygn. akt V SA/Wa 569/07, stwierdził, że zgodnie z art. 41a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, będącym materialnoprawną podstawą rozłożenia na raty należności z tytułu składek na ubezpieczenie, brak jest

możliwości uzależnienia układu ratalnego obejmującego określone kwoty od jakichkolwiek dodatkowych warunków. Wskazany przepis tego typu rozwiązania nie przewiduje, a zatem organ nie może uzależniać skuteczności wydanego w tym przedmiocie rozstrzygnięcia (układu ratalnego) od spełnienia przesłanek, których przepisy prawa nie przewidują. W tej sytuacji bezpodstawne jest twierdzenie, że w przypadku niedotrzymania warunków, na jakich zostanie zawarty układ ratalny, powyższa decyzja straci moc. Tak więc tylko w przypadku nie opłacenia w terminie odroczonej składki lub ustalonych przez Kasę rat, Prezes Kasy podejmuje decyzję o wygaśnięciu decyzji o odroczeniu lub rozłożeniu na raty należności z tytułu składek. Określenie innych, pozaustawowych warunków w decyzji o rozłożeniu zaległych należności z tytułu składek na ubezpieczenie na raty, narusza przepis art. 41a u.u.s.r. i postanowienia w tym zakresie są **bezskuteczne**.

Przyjąć zatem należy, że jakkolwiek w przypadku wnioskodawców nastąpiło zwiększenie wysokości pobieranego przez nich świadczenia, to jednakże w okolicznościach niniejszej sprawy, nie uzasadnia to zaakceptowania stanowiska prezentowanego przez organ rentowy, a które znalazło wyraz w zaskarżonych decyzjach.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że organ rentowy nie podniósł żadnych konkretnych zarzutów, ani też nie przytoczył żadnych dowodów, które podważyłyby trafność zaskarżonego wyroku. Skoro zaskarżony wyrok oparty został na niewadliwych ustaleniach faktycznych i jest zgodny z prawem, przeto Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.